

Komi yama ki reahumou pihio tēhē yaro yama pē
niaprai paro. Ai paripo a huwarayu tēhē yaro
yama pē nia huraprai. Niaha humparinti yama kī
ahei xoaa yama ki ateray. tēhē ai yama tē
mathotha xamia xoar yama tha pē pāwām
Eht the mathotha ayuru tēhē niaha yama pē
ai amai hua yama tē pē xoamui yama tha pē
o shi mā pihio yam. tēhē aterio tēhē
nakaa xoari. Mori tē mathotha mio harumi hena tēhē
yama tē pē praia xoamari. Yama tē s̄ha
pratmarint koraha yama upē koax xoco.
Ehi tē hena kōo tēhē ai koraha yama u koat kōo.
koraha yama u koa wärohoa kii tēhē
nasi yama siki mania xoaprari.

sikiha mantparinti thuē thē pēnt

koko pē mamo riēthe. Koko pēha
nu kihenti hipē ramai hetēhē wäro yama ki
rama huu. Naxi yama hipē tehi thatha,
tnaha yanomae yama ki kuai paxio.
Awei tnaha ipa thē ã kutooma, Abraso Adelogo
gousen

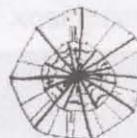
ACERVO MARI

MDI 060

CCPY
1999

Créditos:

Realização - Comissão Pró-Yanomami - CCPY
Rua Pres. Costa e Silva 40 - São Pedro
69306-030 Boa Vista RR
Fone: (0XX95) 224.7068
ccpyeduc@technet.com.br

Concepção e elaboração - Lidia Montanha Castro
Marcos Wesley de Oliveira

Colaboração - Ana Françoise Ballester (SECOYA) / Professores Yanomami das regiões do
Toototobi, Demini e Marauia

Aripio Kokoi u theri
Batista Marauia theri
Danio Kokoi u theri
Gerson Apiahiki theri
Josias Apiahiki theri
Keni Okarasipi theri
Lourenço Piau theri

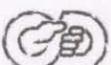
Mauro Paxoto u theri
Morzaniel Iramari Watoriki theri
Penedito Piau theri
Sanimao Kokoi u theri
Sataya Okarasipi theri
Vitorino Marauia theri

Assessoria - Bruce Albert (IRD-ISA)

Ilustrações - Professores e alunos Yanomami

Apoio ao Programa de Educação -

OD – Operação Um Dia de Trabalho
(estudantes noruegueses)

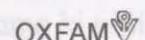
RFN – Rainforest Foundation da Noruega

Apoio Institucional-

Fafo

OXFAM

YANO - Yanomami People's Organization
YANOMAMI - Organização Yanomami
RR state code 0700000
0007 405 (00070) - Yanomami
yano.org.br/yano@yano.org.br

Yanomami - Yanomami People's Organization
YANOMAMI - Organização Yanomami

ob satispece ob memoriay tenebora, u (A70038) tenebora ob satispece ob memoriay tenebora.

nari u otoxéi oni
nari elnohaw nameri innesi
nari uai' albeni
nari u otoxéi oni
nari kmeis. O ayei
nari sinesi. Matoxi

parti u iotaxi qipax
ka, il otoxéi oni
nari u otoxéi oni
nari kmeis. O ayei
nari kmeis. O ayei
nari u otoxéi oni

(A21-QR1) - hed'A sounB - soudesaaA

memoriay sounB o soudesaaA - soudesaaA

YANOMAMI - Organização Yanomami - YANO

YANOMAMI - Organização Yanomami - YANO

Pia uha, thë pë reahumou tëhë, proheso yanomae thë pë pree hereamoma.
Íhi tëhë proheso yanomae thë pë yai pihi xariprioma.

Hwei proheso pë ãha ka kii Pia uha pë hereamoma: Aripioxë, Danioxë, Gersonxë, Josiasixë, Kenixë, Lourençoxë, Mauroxë, Morzanielxë, Penetitoxë, Sanimaoxë, Satayaxë, thë pë hereamoma. Proheso Marauiaha Anari xamatari thë ã oni hiramati, kipé ãha Vitorinoxë, Batistaxë.

Napë pëni proheso yanomae thë pë pairiprama. Hwei napë pë ãha ka kiini Lidiaxë, Marcosxë, Anaxë. Marauiaha Anari xamatari thë ã oni hiramati, napë thë ã onixë, nomeru pëxë thë ã hiramati.

Pia uha, proheso yanomae thë pëni, witi thë taamahe tha?

- thë pë ã oni nakiowi
- thë pë ã oni waxixiowi
- sirapa pë
- thë pë ã oni patarima
- thë pë oniowi (? ! , .)
- hukaha thë ã hwaïowi (~)

Inaha kure thë pë taamahe.

Íhi thë pë ã ha proheso yanomae thë pë xiro pihi xariprioma.

Hwei tëhë, íhi thë ã ha yama kí pihi xaariyu pihio tëhë, hwei papeo sikihi yama thë taari.

Yanomae onimatima thë pë

a e ö h i ü
k m n o p r
s t u w x y

Yanomae onimatima thë pëha thë pë ã oni nakiowi thë pë kua,
thë pë ã oni waxixiowi thë pë kæe kua.

Thë pë ã oni naki

a e ä i ö u

The pë ã oni waxixi

h k m n p r s t w x y

Thë pë ã oni naki wa thaki!

Wīnaha kure thë pë ã oni naki kua kura?

*Yama ki reahumou pihio tēhē yama ki noa thayu ha parioni urihiam
yama ki hwenimou huu xoaohuruu. Yaro yama pē niaprai huraprai ha xoaoni
yanohami yama pē kāe ha kōo ha xoaoni koraha yama pē yaumai waru xoa
koraha yama pē yauamai huramai ha xoaoni, yama ki mathethe huu ha
xoaohuruni ai yanomae yama thē pē xeāt xoao.*

Morzaniel the ã

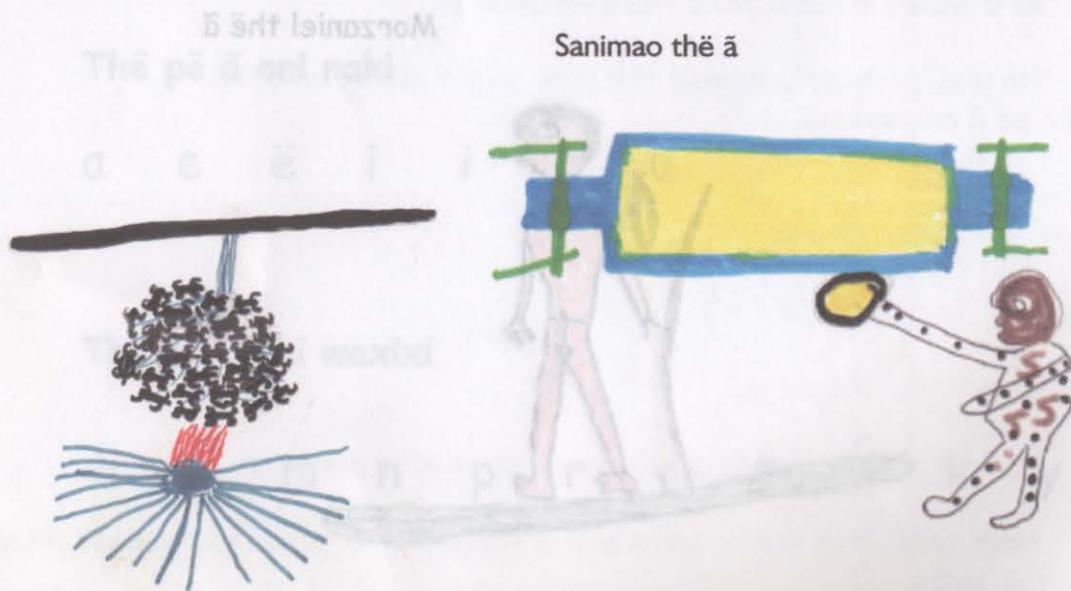

Thë pë ã oni waxixi wa thaki!

Winaha kure thë pë ã oni waxixi kua kura?

Pëhëtëha thë pë ã oni waxixi ha hëtëprarinti wa thë pë tiporea xoaki

Kami yama ki reahumou pihipi têhë yaro yama pë niaprai pario. Ai poripo a hwarayou têhë yaro yama pë niai huraprai. Ìhi têhë yama ki ahei xoao. Koraha yama kiki yau ha xoa makini ai yama thë mathotho ximia xoari. Ìhi têhë yama ki praiamayou xoao. Yama thë pë ha praimarini koraha yama u wâroho mahi koai xoao. Ìhi têhë tii têhë yama ki pree wayamou xoao. Hwama pë preexë yama ki pree rama huu xoao. Hwama yama pë ha praimarini naxo yama u pree wâroho koai xoao. Ai thë hena têhë ai koraha yama u koai kooma. Yanomae yama ki reahumou têhë wamotima wâroho yama thë u koai. Kuwë yaro yanomae yama ki wâroho mahi xoayou. Yanomae yama ki wamotima pë wâroho mahi yaro.

Sanimao thë ã

5 Pëhëtëha winaha kure thë pë ã oni naki kua tha? Winaha kure thë pë ã oni waxixi kua tha?

winaha kure

te omixing si

hei hi

si si

koyotoma si

xarakaka a

rakama thoko

sihamaka a

pesima ki

raha sihi

xote he

wit a

hapaka a

mau husi

yooxima a

wao a

sako si

wana a

Peheteha winaha kure thë pë ã oni naki kua tha? Winaha kure thë pë ã oni waxixi kua tha?

eri si

raxa si hi

hoko si hi

koraha si

pareama si

rokoari si

koanari si

yoi si

riokoho si

paixima si

uxipirima si

manakarima si

maritorima si

apia hi

äroko hi

naraxi hi

perima ahu

maima si

kripit kiki

ruapa hi

waiparo unahi

papi hi

ähuari hi

krepo uhi

oru xi hi

koanari si

hai hi

hawari hi

operema axi hi

hwaximo koho si hi

poroana hi

hoomaxi ki

ixowa hi

okarasi hi

Sirapa pë

Hwei tēhē sirapa pëha yama kī pihi xaariru.

xama a

xa - ai sirapa a

ma - ai sirapa a

a - ai sirapa a, a yami maki sirapa a pree kua.

Íhi thë ãha 3 sirapa pë kua.

thuë a

thu - ai siraba a, thë ã oni yérékëta maki mori sirapa a kua.

ë - ai sirapa a, a yami maki sirapa a pree kua.

a - ai sirapa a, a yami maki sirapa a pree kua.

Íhi thë ãha 3 sirapa pë kua.

Thë pë ã oni naki yami kuo tēhē sirapa a kuprario.

Thë pë ã oni waxixi yami kuo tēhē sirapa a kuprario, thë pë ã oni naki pairio tēhē ínaha xíro sirapa a kuprario.

Wa thë ã oni ha hayurartñ wa hania xoaprari.

ara a

☐	☐
--------------------------	--------------------------

arima a

☐	☐
--------------------------	--------------------------

ëxama a

☐	☐
--------------------------	--------------------------

hëima si

☐	☐
--------------------------	--------------------------

horeto a

☐	☐
--------------------------	--------------------------

ixaro a

☐	☐
--------------------------	--------------------------

kono a

☐	☐
--------------------------	--------------------------

kopari a

☐	☐
--------------------------	--------------------------

maraxi a

☐	☐
--------------------------	--------------------------

mari a

☐	☐
--------------------------	--------------------------

pakara a

☐	☐
--------------------------	--------------------------

tixo a

☐	☐
--------------------------	--------------------------

watupa a

☐	☐
--------------------------	--------------------------

werehe a

☐	☐
--------------------------	--------------------------

xikima a

☐	☐
--------------------------	--------------------------

yäpi a

☐	☐
--------------------------	--------------------------

paari a

☐	☐
--------------------------	--------------------------

mayëpë a

☐	☐
--------------------------	--------------------------

Wa thë ã oni ha hayurarinî wa hanîa xoaprari.

Hani tehê siropa phinompa li rûn hauzta.		Gid a	
honî a	☐ ☐	☐ ☐	
☐ ☐			
raina siki	☐ ☐ ☐	☐ ☐ ☐	
☐ ☐ ☐			
kahuama a	☐ ☐ ☐	☐ ☐ ☐	
☐ ☐ ☐ ☐			
kurita a	☐ ☐ ☐	☐ ☐ ☐	
☐ ☐ ☐ ☐			
makapi a	☐ ☐ ☐	☐ ☐ ☐	
☐ ☐ ☐			
mamuru a	☐ ☐ ☐	☐ ☐ ☐	
☐ ☐ ☐ ☐			
maxahi	☐ ☐ ☐	☐ ☐ ☐	
☐ ☐ ☐			
naxarinamo	☐ ☐ ☐	☐ ☐ ☐	
☐ ☐ ☐ ☐			
takri a	☐ ☐ ☐	☐ ☐ ☐	
☐ ☐ ☐ ☐			
tohotoma a	☐ ☐ ☐ ☐	☐ ☐ ☐	
☐ ☐ ☐ ☐ ☐			
toroto a	☐ ☐ ☐ ☐	☐ ☐ ☐	
☐ ☐ ☐ ☐ ☐			
xihoxi	☐ ☐ ☐	☐ ☐ ☐	
☐ ☐ ☐ ☐			
yarakasi	☐ ☐ ☐	☐ ☐ ☐	
☐ ☐ ☐ ☐			
yuri a	☐ ☐ ☐ ☐	☐ ☐ ☐	
☐ ☐ ☐ ☐ ☐			

Wa thë ã oni ha hayurarinî wa hanîa xoaprari.

Tintimbap		jolobon	
amatha a	☐ ☐ ☐ ☐	☐ ☐ ☐ ☐	
haya a	☐ ☐ ☐ ☐	☐ ☐ ☐ ☐	
iro a	☐ ☐ ☐ ☐	☐ ☐ ☐ ☐	
kana a	☐ ☐ ☐ ☐	☐ ☐ ☐ ☐	
kusisi	☐ ☐ ☐ ☐	☐ ☐ ☐ ☐	
opo a	☐ ☐ ☐ ☐	☐ ☐ ☐ ☐	
paxo a	☐ ☐ ☐ ☐	☐ ☐ ☐ ☐	
poxe a	☐ ☐ ☐ ☐	☐ ☐ ☐ ☐	
wîxa a	☐ ☐ ☐ ☐	☐ ☐ ☐ ☐	
xama	☐ ☐ ☐ ☐	☐ ☐ ☐ ☐	
arima a	☐ ☐ ☐ ☐	☐ ☐ ☐ ☐	
yarixi a	☐ ☐ ☐ ☐	☐ ☐ ☐ ☐	

Winaha kure sirapa pē kua tha? winaha kure sirapa pē kua tha? ino 5 ärt oW
Winaha kure thē pē ã oni kua tha?

hatetepou

---

hōhatapou

---

hopou

---

huhimapou

---

hwārokopou

---

ihipou

---

ithiripou

---

maopou

---

tikaropou

---

tikimapou

---

utupou

---

weeipou

---

yakapou

---

yakoropou

---

yarepou

---

yarehepou

---

yērēpou

---

yipipou

Winaha kure sirapa pē kua tha? winaha kure sirapa pē kua tha? ino 5 ärt oW
Winaha kure thē pē ã oni kua tha?

ëpëhē

---

heakaha

---

here

---

hōximi

---

haparima

---

tute

ïkarini

---

maro

---

kohipē

---

komosiha

---

wehe

---

totihi

---

hētehe

---

noharima

---

hote

---

yāhi

Pēhētēha sirapa pē nikere mahi tiko!

Wa thë ã oni xaariki!

hawea

xi	hwa
ma	a

kopibë

xi	ra
ma	a

komox

pa	a
ri	a

irifot

ma	ku
re	a

hesfer

a	yë
pë	

stet

ma	
	inöy

Wihio kute siroba bë kum tiko
Wa thë ã oni xaariki!

hawea

xi	hwa
ma	a

örlësä

xi	ra
ma	a

drisox

pa	a
ri	a

hesfer

ma	ku
re	a

minader

a	yë
pë	

stet

ma	
	inöy

hawea

Koma tutue kuto bësöödö tifo
Koma tutue kuto bësöödö tifo

ma	ki
xi	a

—

no	
a	ka

—

a	re
we	

—

ri	a
ma	a

—

ra	
a	a

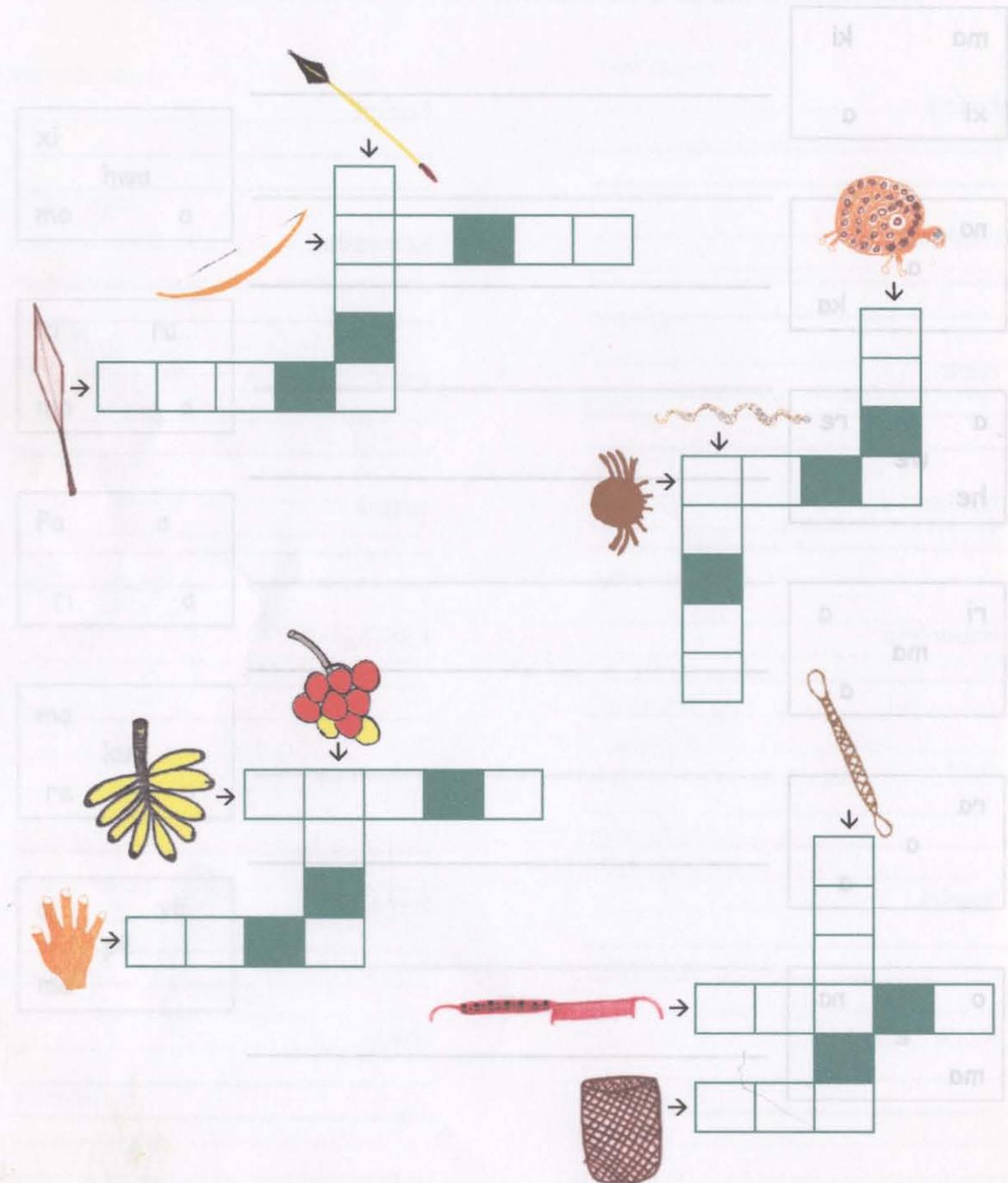
—

o	na
e	ha

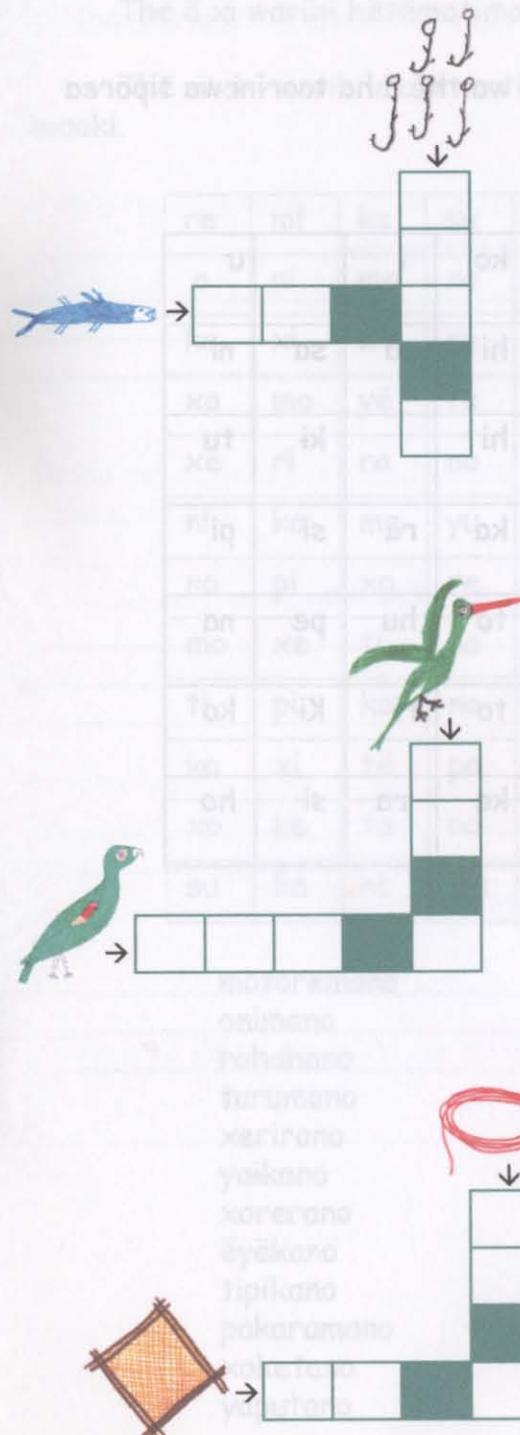
—

Kama utupë kuo pënaha thë pë ãha oni sirapa wa pë katitia xoaki.

We will learn about

The dog walks here because the earth震动了 in the rain is so cold.

Thë ã xi warihi hëtëmotima thë.

Thë xi oni warihi maki wa thë ã hëtët wa thë ã ha taarini wa tiporeaxoaaki.

ra	xi	no	wa	su	Ko	ko	i		u
Pi	a		u	me	xe	hi	ru	sa	ni
mu	ra	A	pi	a		hi		ki	tu
ya	në	to	ra	mu	O	ka	ra	si	pi
Pa	xo	to		u	ri	to	hu	pe	na
xa	we	yu	mo	ra	Wa	to	ri	ki	ko
no	Ma	ra	u	i	a	ke	ra	si	ho

Kokoi u

Pia u

Apia hi ki

Okarasipi

Paxoto u

WatoriKi

Marauiā

Thë ã xi warihi hëtëmotima thë.

Thë xi oni warihi maki wa thë ã hëtët wa thë ã ha taarini wa tiporeaxoaaki.

re	mi	ke	su	mo	to	re	ma	no	wi
o	ni	ma	no	ra	ku	wo	ha	ye	wi
ke	xi	wa	su	na	të	ro	ha	ha	no
xa	mo	yë	tu	ru	ma	no	hu	me	pa
xe	ri	ra	no	ta	ku	si	we	na	të
ni	ko	me	yu	si	wë	ya	+	ka	no
no	pi	xo	re	ra	no	te	ha	sa	pu
mo	xe	ti	na	re	wi	ë	yë	ka	no
ti	pi	ka	no	ma	re	xë	yu	ti	pa
ka	xi	të	pa	ka	ra	ma	no	pe	ti
xo	ke	ta	no	we	kë	xi	wa	re	ni
su	ka	ni	ma	rë	hu	ya	pu	ta	no

motoremano

onimano

rohahano

turumano

xerirano

yaikano

xorerano

ëyëkano

tipikano

pakaramano

xoketano

yaputano

Pēhētēha thë ã oni rapeowi thë ahete mahi tiko. Wa thë ã prahamaki!

Okapēniyamakipatapēhaikiaremahe.
Patathēpēyamihuutēhēokapēnīhwērēpēnīthēpēhopramahe.

Omamanixapiripēhapathaprarema.
Omamaihurupēehapatarinīhapamoriaxapiripramamahwīieni.

Kuapērathēpēmamokuporepēyaroxapiripētapraimihe.
Thēpēxapiroiwiniþēxirotapraîhe.

Pēhētēha thë ã oni rapeowi thë praha mahi tiko. Wa thë ã ahetemaki!

U ri hi ha a ra ma hu u tē hē xa ma ma e ta a ri tē hē ma e na si tē hu ru.

Xa ma ma e xi wa ri hi ma hi ku a ma ki ya kī mi a yē rē a ta a ri ha ta a ri ni a tha a xo a ri.

Po ri yo yo ha mi ya ma kī ra ma hu u ha pi ha ya ma kī pa o u ri hi ko mi ha mi.

He re o tē hē ya ma kī ra ma hu i mi xa ra ka kī he re u ti ti ya ro pē ni a pro i mi.

Wa mamo xatiki! Peheteha sirapa pe nikere mahi tiko. Wa thee ã oni xaariki!

Ínaha thee ã oniha prahamat yai xauri kua.

Kami ya
Kami yaha ki
Kami yama ki
Kaho wa
Kaho waha ki
Kaho wama ki
Kama a
Kama kipë
Kama pë

Peheteha sirapa pe nikere mahi tiko. Wa thee ã oni xaariki!

ya mi
ka

ro
ya wã

Peheteha sirapa pe nikere mahi tiko. Wa thee ã oni xaariki!

ya ka
mi
ha ki

ki ha
ya
ro wã

ki
ma ya
ka mi

ro ya
wã ma
ki

ho
wa
ka

ë
wa
thu

ki wa
ha
ho ka

wa ki
ha ë
thu

Wa ma ki oni xaariki

Inka thë ë oni ya pohoreci ya xaari ku.

ho ka
wa
ma ki

thu ki
ma
ë wa

a
ka
ma

ko
mo
a

pë
ki
ma
kn

ko
pë
mo
ki

ma
pë
ka

pë
ko
mo

Pëhëtëha sirapa pë nikere mahi tiko. Wa thë ã oni xaariki!

Inka thë ë oni yomo le pohoreci.

si he no
na pee

sq on sñt
on u om

hu mo re
ti si tu

om on sq
url u sñt

na tu pra
hu ka u ku

url uom sñ
sq o sñt

a hi pa
ta ti

ix by
oy i im

tho ma ka
wa ko kë ra

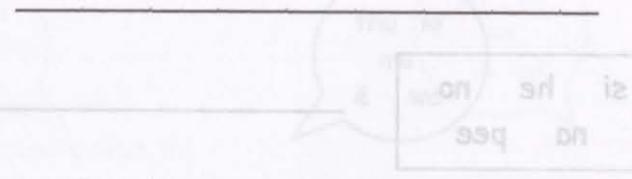
sr dw ox
om sñ pm

u pë i
sa ma

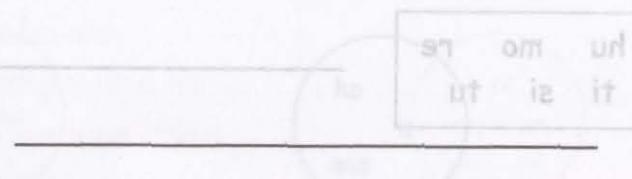
dw sr pm
orl oy sñ

Wa wiñche wëlopeño éroma na thold.
Awei, inche ya kuma.
Ma, ya huim.

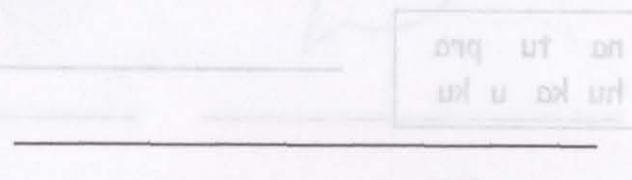
thē ra pē
ma u ra

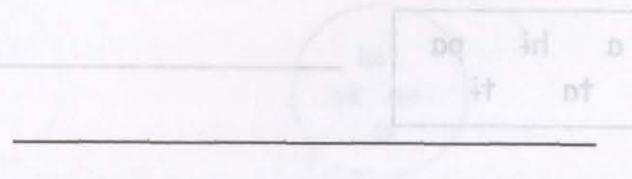
pē ra ma
thē u hu

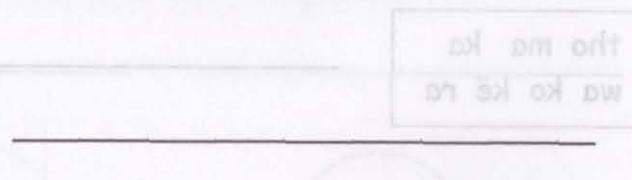
re mou hu
thē a pē

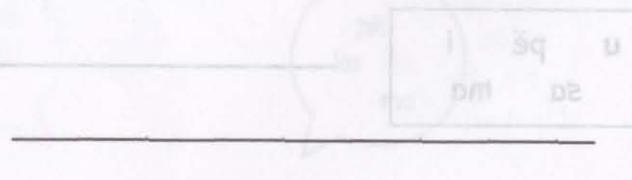
o ya a
hi xo

yā xi
mi i ya

xa wa he
ma re ma

ma he wa
re ya ha

Thē pē oniowi

Hwei tēhē thē pē oni yama ki pihi xaariyu.

Wātū kōrero

? yopena a

Wa thē wari tēhē paritareha yopena wa thaki.
Witi pei thē tha?
Xama wa wari kuha?

! xaraka a

Wa ā kohipē hwai tēhē paritareha xaraka wa thaki.
Mihami!
Wa hupa no mai!

. nara na

Wa thē ā hayumati tēhē paritareha nara wa na thaki.
Yuri ya yaprarema.
A kopuhuruma.

, ērama a

Wa wixiahe wētopēha ērama wa thaki.
Awei, īnaha ya kuma.
Ma, ya huimi.

Thë pë ã oni rapeowiha wa thë pë oni (? ! . ,) xaari yëtëamaki.

Witi pei thë tha

Mihami

Ya kõpema

Ya taarixa

Wa ohi tha

Wa kõpuhuru

Xote ya he tiaprarema

Mau wa u hikepi

Wa hwarayou

Ya waximi

Wa waximi tha

Wa pïriki

Winaha wa kuu kuha

Yuri ya yaprarema

Xama a tharema

Xama wa thari kuha

Witihami

Mamakai

Wa taarema tha

Ya taarema

Wa taari

Wa mio kuha

Wa miki

Ya marixiimi

Wa räakae tha

Awei, ya räakae

Hemetio wa kiki tuhari

Wa ki tuhari kuha

Ya tuharema

Wa tuhano mai

Winaha wa pihî kuu tha

Wa iarayou kuha

Ya iama

Wa iarayou

Witiha wa pïria

Wa thë kõa komapi

Thë pë ã oni patarima

Hwei têhë thë ã oni pataowiha yama kî pihî xaariyu.

Witihami oni yana kîkî tha

A a	E e	Ë ë
H h	I i	İ î
K k	M m	N n
O o	P p	R r
S s	T t	U u
X x	W w	Y y

Pöhëtëha thë ã oni wörku kua. Oniwa kîkî kaaft thak!

Pöhëtëha thë ã oni oxerima thë xîro kua. Paritareha kama patarima wa thaki!

a _____

o _____

e _____

p _____

ë _____

r _____

h _____

s _____

i _____

t _____

ı _____

u _____

k _____

x _____

m _____

w _____

n _____

y _____

Witiha thë ã pataowi yama thë thapë tha?

Yama thë ã onimai têhë hapa mori patarima yama thë thai pario.
Nara na hayoutareha ai patarima yama thë thai koo.

Urihihami yama ki huu.

Yanomae thë pë tokurayoma.

Pata uha yama ki herëti.

Yam

Yama thë ãha thai pihio têhë patarima yama thë hapa pree thai.

Macosi, Sanimao, Ana, Epe, Xosiasi, Keni, Rixia.

Ko yam

Yam

Yam

Yam

Yam

Yam

Yam

Yam

Yam

Yam

Yam

Yam

Yam

Yam

Yam

Yam

Yam

Yam

Yam

Yam

Yam

Yam

Miamoha yama pë ãha yëtëamai pihio têhë, mori patarima yama
thë thai.

Yanoha Aripio a kua.

Wa woximi Yam

Ai yama thë pë urihi pë ãha thai pihio têhë patarima yama thë
thai.

Manausihami, proheso pë hereamoma.

Yam

Miamoha yama urihi pë ãha yëtëamai pihio têhë mori patarima
yama thë thai.

Höyami, Thothotopiha yama ki proheso pë pree hereamoma.

Yam

Yam

Yam

Yam

Yam

Hukaha thë ã hwaïowi

Hwei têhë oru yama kiki pihio xaari.

Witihami oru yama kiki thapë tha?

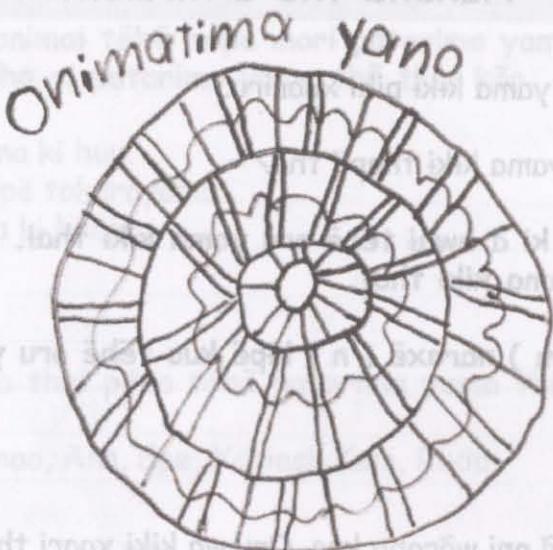
Hukaha yama ki ã hwaï têhë oru yama kiki thai. Haparima thë ã
oni nakiowiha oru yama kiki thai.

Mothokaxë (m) naraxë (n) kipë kuo têhë oru yama kiki thaimi.

Pëhëtëha thë ã oni wäroho kua. Oru wa kiki xaari thaki!

waroho	arepa a
yapi a	pei maheko
wixa a	ya mio
paari a	ya koo
yano a	ya korayoma
xia axi	hetehe
maro a	ëhi têhë
waro a	koraha a
mohoti	thë a oni
ya a hiri	moko pë

Utupë wa ha taarini wa kupënaha wa thë ã oni rapea xoamari.

The Red Gables
Mabel Moore

Yancho A. M. P. S. bei Wörterbüchern und dagegen auf

At your disposal by all the means of communication you can

_____ _____ _____

---

oldest iro six

SHSST 9106   **D. G. Hahn**
A critical review and synthesis of the literature on the effects of school-based violence.

Il primo obiettivo è di fornire una guida per la progettazione dei primi trattamenti.

Utupë wa ha taarini wa kupënaha wa thë ã oni rapea xoamari.

Hura a wai
Rātāwai

Utupë wa ha taarini wa kupënha wa thë ã oni rapea xoamari.

Reahumou

baqon iro ß ſütt aw iwouli ßi ſütt omítomow ořířinu iřihobat píl aw ſequU

Xoamari

Utupē wa ha taarini urihīha wamotima thë kī kuowi wa thë ã oni rapea
xoamari.

Ufupá na ha tuveli uffha manoflo thié li kusel un thié à oni raper
xocomil.

CADERNO DE ALFABETIZAÇÃO - GRAMÁTICA I

